

Dato: 16. juli 2024

Referent: Tommy Andersen / Gro Kvelprud Moen Møteleder: Statssekretær Kjersti Bjørnstad

Saksnr.: 23/6902

Til stede: Berit Marie Eira, Sametinget
Jørn Gunnar Olsen, Sametinget
Nils Ante Eira, Sametinget
Inge Even Danielsen, Norske Reindriftsamers Landsforbund
Tom Lifjell, Norske Reindriftsamers Landsforbund
Randi Skum, Norske Reindriftsamers Landsforbund
Kjersti Bjørnstad, Klima- og miljødepartementet
Torbjørn Lange, Klima- og miljødepartementet
Gro Kvelprud Moen, Klima- og miljødepartementet
Tommy Andersen, Klima- og miljødepartementet

Sluttprotokoll – Konsultasjon om hastetiltak knyttet til rovvilt og tamrein (rovvilttiltak 3 i tiltakspakke fra regjeringen om tiltak knyttet til reindrift og energi)

Gjennom fire møter er det gjennomført konsultasjoner mellom Klima- og miljødepartementet (KLD) og Sametinget og Norske Reindriftsamers landsforbund (NRL) om hastetiltak knyttet til rovvilt og tamrein (rovvilttiltak 3 i tiltakspakke fra regjeringen om tiltak knyttet til reindrift og energi). Møtene er gjennomført 29. april 2024, 3. mai 2024, 21. mai 2024 og 3. juni 2024. NRL, Sametinget og KLD har utvekslet posisjonsnotater samt arbeidsdokumenter underveis i arbeidet.

Rovvilttiltak 3 i tiltakspakke reindrift og energi lyder:

«KLD og LMD vil gi Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet i oppdrag å raskt, innen kalvingsperioden starter i 2024, vurdere og foreslå tiltak som reduserer rovvilttrykket i reinbeiteområdene. Herunder skal det vurderes:

- muligheter for raskere behandling av søknader om skadefellingstillatelser*
- endring av tidsfrister i akutte skadesituasjoner*
- tilgang til virkemidler for kommunale skadefellingslag/innføring av skadefellingsforskrift*
- ytterligere delegering av myndighet for betinget skadefelling til statsforvalteren i kalvingsperioden for tamrein, og eventuelt at*

rovviltneemndene fastsetter egne kvoter for betinget skadefelling i denne perioden.

Listen er ikke uttømmende, og direktoratene står fritt til eventuelt å foreslå tiltak utover dette.»

Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet ga Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet oppdrag i tråd med dette tiltaket. Direktoratene leverte 22. februar 2024 sin rapport. Denne rapporten har ligget til grunn for konsultasjonene.

Konsultasjonene er gjennomført i god tro og med siktemål om å oppnå enighet. Møtene har vært konstruktive og det er brukt tid på å drøfte hvert enkelt tiltak. Konsultasjonene har også bidratt til å opplyse hele saksfeltet og at de ulike aspektene ved hvert enkelt tiltak er tilstrekkelig belyst. I posisjonsnotatet fra KLD ble det fremmet forslag til 11 tiltak det skulle konsulteres om. I tilbakemeldingene fra Sametinget og NRL kom det forslag til ytterligere tiltak som burde inngå i konsultasjonen. Dette aksepterte KLD, noe som medførte at det ble konsultert om i alt 27 tiltak. Det er oppnådd hel eller delvis enighet om 23 av 27 tiltak. De 4 tiltakene det ikke er oppnådd enighet om er tiltak 19, 21, 22 og 25. Sametinget har vært klar fra første konsultasjon om at det ikke på noen måte er akseptabelt at tiltakspakken knyttes opp mot energitiltak som fører til tap av beiteland.

Temaer som er konsultert:

Tiltak 1:

Miljødirektoratet skal ha en økt innsats for å gjennomføre ekstraordinære uttak av jerv, med særlig fokus på områder hvor det over tid har vært store tap til jerv og i områder med bestandstall som har ligget over det regionale bestandsmålet. Uttak i eller i tilknytning til kalvingsområder for tamrein skal prioriteres.

Det er oppnådd enighet om tiltaket og brev med instruksjer til forvaltningsmyndighetene ble sendt fra KLD 30. april 2024.

NRL mener i tillegg, at i de områdene hvor bestanden ligger over bestandsmålet, skal nødvendige virkemidler benyttes for ekstraordinære uttak. Det må presiseres at det da ikke handler om jakt, men om et effektivt uttak. Tilsvarende der lisensfelling ikke gir tilfredsstillende uttelling. Det er inntrykk at miljømyndighetene forvalter en sikkerhetsmargin knyttet til bestandsmålene. Det vil si at man holder seg i overkant istedenfor å forvalte etter målet. Her må praksis endres, slik at man forvalter ned til bestandsmålet. Det kan i enkelte tilfeller innebære at man i perioder er under bestandsmålet.

KLD mener det ikke er noen uenighet om begrepsbruken og viser til at den eneste form for uttak av rovvilt som av forvaltningsmyndighetene omtales som jakt er kvotejakt på gaupe. Videre mener KLD det ikke er riktig at miljømyndighetene forvalter rovviltbestandene med en sikkerhetsmargin der man holder seg i overkant av bestandsmålet. Beskrivelsen under tiltak 23 viser det KLD mener er en relativt presis forvaltning nær de regionale bestandsmålene for jerv i alle samiske regioner. Unntaket

er region 5 (Hedmark), men da i hovedsak knyttet til jerveynglinger sør for tamreinområdet. Når det gjelder bestanden av brunbjørn er denne mindre enn de regionale bestandsmålene i alle samiske regioner med unntak av region 5 (Hedmark). Gaupebestanden har de siste tre årene i gjennomsnitt vært eksakt på bestandsmålet i to samiske regioner (5 og 7), over regionalt bestandsmål i en region (6) og under regionalt bestandsmål i en region (8). Kongeørnbestanden er i samsvar med bestandsmålet slik dette er fastsatt av Stortinget. KLD mener tallene viser at forvaltningsmyndighetene så langt det er mulig bestreber å forvalte rovviltbestandene best mulig i tråd med bestandsmålene.

Tiltak 2: Der lisensfelling ikke gir tilfredsstillende uttelling, skal miljøforvaltningen så langt det er mulig sørge for at resterende kvote tas ut i de områdene der lisensfellingskvote er gitt. Uttak i eller i tilknytning til kalvingsområder for tamrein skal prioriteres. Miljødirektoratet skal gi dette svært høy prioritet.

Det er oppnådd enighet om tiltaket og brev med instruksjoner til forvaltningsmyndighetene ble sendt fra KLD 30. april 2024.

Tiltak 3: Senket terskel for skadefelling av rovdyr i kalvingsområder for tamrein som ligger innenfor prioritert yngleområde for rovvilt, innenfor rammene av rovviltforliket.

Det er oppnådd delvis enighet om tiltaket og brev med instruksjoner til forvaltningsmyndighetene sendt fra KLD 30. april 2024.

NRL og Sametinget mener senket terskel skal omfatte alle rovviltarter, inkludert kongeørn. Her har Sametinget omtalt ørn. KLD har redegjort for at kongeørn av flere årsaker per nå ikke er inkludert i dette tiltaket. Forvaltning av kongeørn drøftes i eget punkt (se tiltak 26).

Tiltak 4: I reinbeitedistrikter som er særlig utsatte og som har store tap til rovvilt bør det så langt det er mulig legges til rette for presise tapseforebyggende uttak av rovdyr gjennom kvotejakt/lisensfelling.

Det er oppnådd enighet om tiltaket.

Tiltak 5: Statsforvalteren informerer regelmessig allmennheten om at funn av kadaver må meldes til rette instans.

Det er oppnådd delvis enighet om tiltaket.

Sametinget ønsker mer FKT-midler (akuttmidler) til gjennomføring av akutte forebyggende tiltak i forbindelse med skadesituasjoner. Intensiv gjeting i kalvingsperioden er særskilt trukket frem som et aktuelt tiltak. KLD kan ikke forskuttere utfallet av budsjettprosessen, men tar med innspillet til vurdering i arbeidet med neste års budsjett. Det er enighet om at KLD i første omgang undersøker omfanget av søknader om akutte FKT-midler til intensiv gjeting i kalvingsperioden og hva som eventuelt er av underdekning.

NRL mener reineier ikke har mer tid disponibel enn det som allerede i dag brukes på kadaversøk. NRL mener imidlertid det kan være hensiktsmessig at det regelmessig informeres fra statsforvalteren om at allmennheten må melde inn skader til rette instans (SNO). Det er enighet om at informasjonstiltaket NRL foreslo bør følges opp av rovviltforvaltningen.

Tiltak 6: Oppdatere kart over kalvingsområder.

Det er oppnådd enighet om tiltaket.

Tiltak 7: Årlige ROS-analyser fra reinbeiteområdene i forkant av kalvingstiden som kan bidra til å redusere saksbehandlingstiden noe. Utarbeides av statsforvalterne.

Det er oppnådd enighet om tiltaket.

Sametinget og NRL er positive til tiltaket. NRL mener imidlertid som utgangspunkt at dette må gjelde randsoner da kalvingsområder skal være rovviltfrie og ikke har behov for ROS-analyser. NRL vil likevel ikke avvise tiltaket, men da under forutsetning at det tas hensyn til reindriftas kunnskap om blant annet ørn.

KLD er enig med NRL i at det vil være naturlig at analysene skjer i dialog med reindrifta, blant annet for å sikre kunnskap om reindriftsfaglige spørsmål knyttet til hvor reinen oppholder seg osv. KLD mener imidlertid tiltaket kan være aktuelt i alle områder, og spesielt i områder der det er overlapp mellom kalvingsområder og områder prioritert til rovdyr. KLD mener hensikten er å gjøre forberedelser slik at det tilrettelegges best mulig for å forebygge tap og utøve rask respons i tilfeller der det oppstår skadesituasjoner. Det er enighet om at KLD utarbeider forslag til oppdragstekst til statsforvalterne der intensjonen med arbeidet, samt at det skal skje ved involvering også av reindrifta, fremgår.

KLDs forslag til oppdragstekst:

«Statsforvaltere i fylker med samisk tamreindrift bes utarbeide årlige risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS-analyser) fra reinbeiteområdene i forkant av kalvingsperioden. Intensjonen er å gjøre gode forberedelser for å tilrettelegge for tapsforebygging og raske vurderinger i tilfeller der det oppstår tapssituasjoner. Håndtering av tapssituasjoner der

rovvilt er involvert vil være sentralt, men også annen risiko og sårbarhet knyttet til tap av tamrein bør inkluderes der dette vurderes aktuelt. Dette kan være kunnskap om sammenhengen mellom predasjon og klimatiske forhold, beite- og snøforhold, landskap, sammensetningen av reinflokker, måter å ha tilsyn med flokk, ulike årstidsbeiteområder, og hvor det finnes muligheter for å flytte reinen raskt. Utarbeidelsen av ROS-analysene skal skje i dialog med reindriften. Kommunikasjon mellom saksbehandler og reinbeitedistriktene kan bidra med informasjon som ikke lett kan framstilles på kart og bidra til å inkorporere erfaringsbasert kunnskap i vurderingen av tapsreducerende tiltak.»

Rovviltfrie kalvingsområder drøftes separat (se punkt 21).

Tiltak 8: *Etablere eget bilag, eller presisering i gjeldende fellingsveileder, om skadefelling i områder med samisk tamreindrift. Oppdrag til SNO.*

Det er oppnådd enighet om tiltaket.

Det er også enighet om at Miljødirektoratet/SNO skal gjennomføre konsultasjoner under utarbeidelsen av bilaget.

Tiltak 9: *Videreføre at SNO deler av erfaringer og bidrar i kunnskapsoverføring mellom ulike lokale fellingslag.*

Det er oppnådd enighet om tiltaket.

NRL har samtidig et ønske om at SNO brukes i enda større grad ved skadefelling. KLD viser i den sammenheng til at SNO er betydelig styrket de senere år, sist ved en styrking i de nordligste fylkene i budsjettet for 2024. Styrkingen er primært rettet mot økt kapasitet i rovviltarbeidet, og KLD mener dette imøtekommer NRLs ønske.

Tiltak 10: *Der et fellingsoppdrag krever spesielle virkemiddel eller særlig kompetent personell bør saken håndteres av Miljødirektoratet, og Statens naturoppsyn (SNO) ta ansvar for å utføre felling. Det er viktig at forvaltningsmyndighetene har dialog med reindriften i dette arbeidet.*

Det er oppnådd enighet om tiltaket.

NRL mener det er viktig at reindriften involveres i ekstraordinære uttak blant annet for å unngå skadevirkninger. KLD har imøtekommet NRLs ønske og lagt til en setning om dette.

Tiltak 11: Økt innsats overvåking av gaupe i nord.

Det er oppnådd enighet om tiltaket.

Sametinget ønsker flytting av bestandsmål for gaupe fra nord til sør, og NRL legger til grunn at det ikke skal være gaupe innenfor de samiske reindriftsområdene. KLD viser til at eventuelle endringer i bestandsmålet for gaupe vil bli utredet som eget tiltak på lenger sikt (rovvilttiltak 2 i tiltakspakka fra regjeringen). Det vil bli egne konsultasjoner ifm. oppfølging av de langsiktige tiltakene i tiltakspakka. Det er enighet om oppfølgingen knyttet til innspillene om bestandsmål for gaupe fra Sametinget og NRL.

Tiltak 12: Nødverge utredes nærmere

Det er oppnådd enighet om tiltaket.

Nødverge vil være et eget deltema i rovvilttiltak 4 i tiltakspakka for reindrift og energi fra regjeringen som gjelder en egen juridisk utredning. Det vil bli egne konsultasjoner ifm. oppfølging av de langsiktige tiltakene i tiltakspakka.

NRL, med støtte fra Sametinget, ønsker en garanti for rask iverksetting av utredningen. Det er enighet om at Sametinget og NRL raskt vil bli invitert til konsultasjoner om tiltaket.

Tiltak 13: KLD lager forslag til nytt mandat for erstatningsordningen for tap av tamrein til rovvilt

Det er oppnådd enighet om tiltaket.

Sametinget ønsker i utgangspunktet forhåndsutbetaling av 50 % av erstatningsbeløpet. NRL ønsker i utgangspunktet større avstand mellom 1. instans og 2. instansbehandling av erstatningssøknader, og mener videre at det er mangel på samordning og ikke er likebehandling av søknader om rovvilterstatning mellom fylkene.

KLD viser til at regjeringen har satt i gang en prosess med vurdering av erstatningsordningen. Sametinget og NRL var deltakere i prosjektgruppa, men representantene oppnevnt av Sametinget og NRL valgte å trekke seg før arbeidet var ferdigstilt. Saken er nå til behandling og KLD ønsker et samarbeid med Sametinget og NRL om dette. En eventuell videre vurdering av endringer som her foreslås må knyttes til et løp med arbeidet med en ny erstatningsordning der forhåndsutbetaling kan inngå som et element som skal vurderes. Sametinget og NRL mener at arbeidet med vurdering av erstatningsordningen nå kan starte opp igjen.

Til kravet fra NRL viser KLD til at vi tidligere har foreslått opprettelse av en uavhengig rovviltklagenemnd for Stortinget, som ble avvist av Stortinget. KLD mener imidlertid at

hvem som bør være klagemyndighet i erstatnings saker kan være et spørsmål som vurderes på nytt i forbindelse med det videre arbeidet med erstatningsordningen.

Det er enighet om at KLD lager forslag til et nytt mandat for videre arbeid med vurdering av erstatningsordningen for tamrein tapt til rovvilt. Både spørsmål knyttet til forhåndsutbetalt erstatning og andreinstansbehandling av søknader om erstatning vil inngå i mandatet. Det inviteres til egne konsultasjoner med Sametinget og NRL om dette i løpet av høsten 2024.

Tiltak 14: *KLD starter opp en prosess med sikte på å flytte myndigheten fra Miljødirektoratet til rovvilt nemndene når det gjelder fastsettelse av kvoter for betinget skadefelling av ulv og gaupe når bestandsmål er nådd.*

Det er oppnådd enighet om tiltaket.

NRL utdyper at bakgrunnen for forslaget til tiltak er tilbakemeldinger fra rovvilt nemndene som mener de har for lite verktøy og handlingsrom.

KLD viser til at dette tiltaket ikke er i tråd med gjeldende politikk og dermed ikke mulig å vurdere som et hastetiltak. Videre påpeker KLD at nemndene ikke er satt i stand til å kunne håndtere saksomfang og ha en nødvendig beredskap for å fatte raske avgjørelser som dette vil innebære. KLD mener det kan vurderes nærmere en overføring av myndighet til rovvilt nemndene for å fastsette betingede kvoter for skadefelling av ulv og gaupe også i perioden 16. februar til 31. mai når bestandsmålene er nådd regionalt. Dette vil imidlertid kreve endringer i rovviltforskriften og derfor ikke være et tiltak som kan iverksettes raskt.

Det er enighet om at KLD starter opp en prosess med sikte på å flytte myndigheten fra Miljødirektoratet til rovvilt nemndene når det gjelder fastsettelse av kvoter for betinget skadefelling av ulv og gaupe i perioden 16. februar til 31. mai når bestandsmålene er nådd regionalt. I den forbindelse vil KLD også vurdere om det er ytterligere oppgaver som kan være hensiktsmessig å overføre til nemndene. Dersom KLD kommer til at også andre oppgaver kan overføres til nemndene vil KLD invitere Sametinget og NRL til konsultasjoner om det.

Tiltak 15: Det settes i gang en prosess for å vurdere hvilke konsekvenser det kan ha å redusere saksbehandlingsfristen ved behandling av skadefellingssøknader fra tre dager til 48 timer..

Det er oppnådd enighet om tiltaket.

NRL utdyper at bakgrunnen for innspillet er stadige tilbakemeldinger om at det tar lang tid å få svar på søknader om skadefelling, og viser spesielt til tilfeller med brunbjørn i

2022-2023. NRL er samtidig åpen for at ikke alle saker er like, og hovedpoenget er at uttak av skadevolder må skje raskt. Sametinget stiller seg bak NRL.

KLD viser til at Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet i rapporten ikke anbefalt ytterligere nedkorting av gjeldende tidsfrist på 3 dager. Rask behandling er viktig i akutte situasjoner, men samtidig er det avgjørende at forvaltningsmyndigheten gjør nødvendige og forsvarlige vurderinger i hver enkelt sak. KLD mener videre at svært mange saker allerede i dag blir behandlet innenfor 24 timer fra søknadstidspunkt ved akutte skadesituasjoner. I noen tilfeller er det imidlertid forhold som gjør at det tar noe lenger tid å behandle en søknad, som f.eks. behov for å innhente nødvendige opplysninger for å ivareta en forsvarlig saksbehandling. Etter KLDs vurdering vil en av konsekvensene ved ytterligere innskjerping av tidsfristen for saksbehandling kunne bli at flere søknader må avslås fordi saken ikke er tilstrekkelig opplyst til å kunne innvilge søknadene. Videre må en eventuell innskjerping inneholde nødvendige forbehold om at nødvendige opplysninger foreligger osv. slik at forvaltningsmyndigheten finner det forsvarlig å behandle saken.

KLD understreker at det er viktig å skille mellom akutte skadesituasjoner og saker som anses mindre akutt. Sistnevnte kan f.eks. være forebyggende uttak i forkant av en kalvingsperiode med mindre hastepreg, og slike situasjoner er ikke omfattet av tilsvarende krav til hurtig behandling som saker av mer akutt karakter.

Det er enighet om at KLD undersøker nærmere med underliggende myndigheter hvilke konsekvenser det kan ha å redusere saksbehandlingsfristen for behandling av skadefellingssøknader fra tre dager til 48 timer. KLD vil orientere Sametinget og NRL når vi har fått klarlagt disse konsekvensene.

Tiltak 16: Endring av bestandsmålene for jerv og gaupe i nord skal utredes.

Det er oppnådd enighet om tiltaket.

NRL mener bestandsmålene for rovdyr bør reduseres. Sametinget stiller seg bak dette, men mener ordet *bør* må byttes ut mot *skal*. KLD viser til at dette må utredes faglig før det eventuelt vil være opp til Stortinget å vedta endringer i bestandsmålene. Det kan ikke trekkes konklusjoner i forkant av en slik prosess. Utredninger *skal* imidlertid gjennomføres slik tittelen på tiltaket gjenspeiler, og KLD mener dette imøtekommer også Sametingets presisering.

Utredning av bestandsmålene for gaupe og jerv ligger inne som del av de langsiktige tiltakene, jf. tiltak 2 i regjeringens tiltakspakke. Det vil bli egne konsultasjoner om oppfølging av de langsiktige tiltakene i regjeringens tiltakspakke. Bestandsmålene for ulv og bjørn er også til vurdering, jf. Hurdalsplattformen, og eventuelle forslag til endringer vil bli konsultert med NRL og Sametinget. KLD mener dette imøtekommer NRLs ønske så langt dette er mulig på nåværende tidspunkt.

Tiltak 17: *Internasjonale forpliktelser om å ivareta reindriftas driftsgrunnlag skal utredes.*

Det er oppnådd enighet om tiltaket.

Rovvilttiltak 4 i regjeringens tiltakspakke omhandler en egen juridisk utredning, og det vil bli egne konsultasjoner om oppfølging av de langsiktige tiltakene i regjeringens tiltakspakke. Målsettingen er å starte konsultasjoner om dette tiltaket relativt raskt.

Tiltak 18: *Det utarbeides ikke en skadefellingsforskrift og tilnærmet samme regelverk uavhengig av om det er staten, kommunene eller private som gjennomfører skadefelling. KLD skal så langt det er mulig gjøre en nærmere undersøkelse av statistikken på dette området med en gjennomgang av hvor ofte det søkes dispensasjoner, saksbehandlingstid, utfall og begrunnelser.*

Det er oppnådd enighet om tiltaket.

KLD viser til at Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet i sin rapport har anbefalt at det ikke innføres en skadefellingsforskrift. Videre er det flere forhold som må hensyntas ved gjennomføring av skadefelling og bruk av virkemidler, som HMS, allmennhetens sikkerhet, økonomi, behov for spesialkompetanse, mulige skadevirkninger på beitenæring og viltarter samt vurdering av forventet effekt. SNO har i dag, som profesjonell aktør med spesialtrent fellingspersonell, myndighet til selv å vurdere nødvendige virkemidler for å gjennomføre fellingsoppdrag. Å åpne opp for at alle kommuner og private på tilsvarende måte skal kunne vurdere virkemidler de ønsker å ta i bruk i et fellingsoppdrag er noe KLD ikke anser som aktuelt å gå videre med fordi det kan få flere uheldige konsekvenser. Gjeldende praksis er imidlertid at de som får innvilget tillatelse til skadefelling kan søke dispensasjoner til å bruke virkemidler ut over det som normalt er tilgjengelig, men at dette må vurderes konkret av fagmyndighet i hver enkelt sak. KLD mener dette må opprettholdes. KLD viser også til at det er laget en fellingsveileder som blant annet inneholder mye informasjon om hva som kan forberedes i forkant av at en skadesituasjon oppstår, herunder for eksempel innhenting av nødvendige tillatelser fra grunneiere og kommuner.

NRL mener det er liten forskjell mellom lisensfelling og skadefelling, og at det er mange kommunale fellingslag som nå har opparbeidet god kompetanse. NRL er opptatt av manglende gjennomføring av skadefellinger. Det er etter NRLs syn viktig å få avdekket hva som er årsaken til at skadefellingstillatelser ikke effektueres og hvordan gjøre nødvendige tiltak slik at de blir gjennomført.

Det er enighet om at KLD så langt det er mulig gjøre en nærmere undersøkelse av statistikken på dette området med en gjennomgang av hvor ofte det søkes dispensasjoner, saksbehandlingstid, utfall og begrunnelser. KLD vil orientere Sametinget og NRL når undersøkelsen er gjennomført.

Tiltak 19: Stående fellingstillatelser til reindrifta når bestandsmål er oppnådd.

Det er ikke oppnådd enighet om tiltaket.

KLD viser til at det er juridiske krav om å vurdere uttak konkret i den enkelte situasjon, og det er derfor ikke hjemmel i lovverket for å kunne gi en såkalt stående fellingstillatelse. KLD viser videre til at det er åpent for reindriftnas deltagelse i forbindelse med kvotejakt for gaupe (1. februar – 31. mars), lisensfelling av jerv (20. august – 15. februar), lisensfelling av ulv (1. desember – 31. mai) og brunbjørn (21. august – 15. oktober).

NRL påpeker at det er liten interesse i reindrifta for lisensfelling og kvotejakt, og mener videre det er lite problematisk at reineiere kan ta ut resterende kvoter når bestandsmålene er nådd. Sametinget mener det er bedre at reindrifta som er ute hele tiden kan gjøre uttak av rovdyr enn at man skal vente på et kommunalt fellingslag.

Tiltak 20: Bestandsovervåkingen.

Det er oppnådd enighet om tiltaket.

KLD viser til at ressursene til SNO er økt betydelig i nord, med særlig søkelys på rovviltarbeid inklusive bestandsregistreringer.

Når det gjelder den delen av punktet som omhandler «tilpasset metodikk», viser KLD til at Rovdata har ansvar for drift av overvåkingsprogrammet for rovvilt, og for å sikre en uavhengig bestandsovervåking er dette arbeidet skilt fra politikk og forvaltning. Videre har Rovdata et eget Fagråd som bidrar med kvalitetssikring av metodene som benyttes i overvåkingsarbeidet. Dette systemet er også vedtatt i Stortingets rovviltforlik av 2011, og KLD anser det som mest konfliktreducerende å opprettholde en uavhengig bestandsovervåking uten politiske føringer om valg av metodikk osv. i dette arbeidet. KLD viser ellers til at Rovdata nå blant annet gjør en gjennomgang av metodikken knyttet til gaupe.

NRL viser til at det er lite snø i kystnært landskap og at klimaendringene gir større utfordringer med bestandsregistreringer. NRL mener videre at SNO ikke gjør en tilstrekkelig jobb, og peker på at innsatsen med bestandsregistrering er langt større i Sverige. Dialogen mellom SNO og reindrifta har etter NRLs vurdering blitt dårligere den senere tid, og reindrifta føler seg overvåket av SNO. NRL mener det er viktig at SNO kommuniserer med reindrifta om sin aktivitet, slik som hvor og når de er ute i forbindelse med rovviltarbeid. NRL viste også til et konkret tilfelle i Nordland våren 2024 der SNO skremte rein fra helikopter med påfølgende beinbrudd m.m. på reinen. Sametinget støtter NRLs synspunkter.

KLD er tydelig på at SNO har en rekke viktige oppgaver i sitt oppsynsarbeid, og at det ikke er aktuelt å legge føringer om at alt av aktivitet fra SNO skal være forhåndsvarslet. KLD er imidlertid enig i at dialog er viktig for å forebygge eventuelle uheldige konsekvenser for reindrifta som følge av oppsynsaktiviteten spesielt i kalvingsperioden.

Sametinget viser til at reindrifta mener det er mye mer rovvilt enn det de offisielle tallene viser, og mener reindrifta bør inkluderes mer i registreringsarbeidet. Tillitten blir svekket når reineiere ikke blir trodd om antallet rovdyr og skadeomfang. KLD redegjorde for at Rovdata har tilrettelagt slik at alle som ønsker kan bidra i bestandsregistreringene med innmelding av observasjoner, spor, ynglinger/familiegrupper og innsamling av DNA-materiale. Det er viktig at reindrifta benytter seg av dette slik at deres observasjoner inngår i grunnlaget for Rovdatas vurderinger.

KLD la også fram et alternativ om å vurdere opprettelse av en ekstra stilling i Rovdata for ytterligere styrking av blant annet samarbeidet med beitenæringene i forbindelse med bestandsovervåking. NRL og Sametinget støttet forslaget. Sametinget understreket at reineiere med sin tradisjonelle kunnskap må bli involvert i arbeidet.

Det er enighet om at:

- 1) KLD ber Rovdata vurdere en forsterket kommunikasjon med beitenæringene om muligheter for deltagelse i bestandsregistreringer.
- 2) KLD ber SNO om å ta initiativ til en nærmere dialog med reindrifta for å vurdere muligheter for forsterket kommunikasjon.
- 3) KLD vil vurdere om det bør etableres en ekstra stilling med blant annet særlig fokus på ytterligere styrking av samarbeidet med reindriftnæringen i forbindelse med bestandsovervåking. KLD vil på den bakgrunn vurdere dette videre i forbindelse med budsjettprosessen for 2025.

Tiltak 21: Om rovviltfrie kalvingsområder.

Det er ikke oppnådd enighet om tiltaket.

KLD viser til at gjeldende politikk har en todelt målsetting om å ivareta både beitedyr og rovviltbestander, og det er fastsatte bestandsmål som skal oppnås for rovviltartene. Rovviltartene er arealkrevende med store leveområder. Samtidig er reindrifta arealkrevende med spredte kalvingsområder fra Femund i sør til Finnmark. I sum ser ikke KLD at det er mulig å føre en forvaltning der alle kalvingsområder er rovviltfrie samtidig som det skal oppnås bestandsmål for rovvilt. KLD mener løsningen her ligger i en senket terskel for skadefelling i kalvingsområder for tamrein (tiltak 3), men da innenfor rammen av rovviltforliket og på en slik måte at bestandsmålene fortsatt kan oppnås.

NRL viser til at i henhold til rovviltforliket skal kalvingsområder være rovviltfrie områder. Dette er ikke uten grunn, da reinen er spesielt sårbar i kalvings- og pregningstiden. KLD har orientert om at de har gitt signaler til underliggende forvaltningsmyndigheter om

nødvendigheten av å lese rovviltforliket av 2011 i sammenheng. Det vises til at både rovdyr og tamrein trenger store områder. Derfor vil både rovdyrene behov for tilstrekkelige leveområder og kalvingsområdenes størrelse innebære en overlapp mellom prioriterte yngleområder for rovdyr og kalvingsområder for tamrein. Praksisen KLD har lagt opp til er at det er satt en lavere terskel for å ta ut rovdyr i kalvingsområder. Dette gjelder også i områder som samtidig er prioriterte yngleområder for rovdyr. Når det foreligger rom innenfor rammen av bestandsmålet for aktuell rovviltart, og øvrige vilkår i naturmangfoldloven er oppfylt, vurderes felling av rovdyr også i tilfeller der kalvingsområdene samtidig er et prioritert yngleområde for rovdyr. En slik tolking og praksis som KLD legger opp til, er etter NRLs syn ikke i samsvar med Stortingets vedtak. NRL mener det må gjennomføres justeringer i forvaltningen som innebærer en oppfølging av rovviltforliket også på dette punktet. Det bør framgå i protokollen når det foreligger uenighet om hvordan KLD tolker rovviltforliket på dette punktet.

NRL opprettholder sitt krav og mener det har støtte i rovviltforliket av 2011. NRL mener rovviltfrie kalvingsområder eksempelvis kan oppnås ved å flytte bestandsmål for gaupe og jerv fra samiske reindriftsområder til områder lenger sør i landet. KLD viser til at utredning av bestandsmålene er drøftet under punkt 16, og at slike utredninger inngår blant langsiktige tiltak.

NRL mener et mulig kompromiss kan være at det angis et maks antall ynglinger av rovdyr som skal tillates per reinbeitedistrikt. Dette henger sammen med punkt 22 og drøftes nærmere der.

Sametinget støtter NRLs synspunkter.

Tiltak 22: Innføre makstall på 1 jerveyngling per reinbeitedistrikt.

Det er ikke oppnådd enighet om tiltaket.

NRL ønsker å innføre et makstall på en jerveyngling per reinbeitedistrikt.

KLD viser til at det er rovviltmyndene som har hovedansvaret for rovviltforvaltningen i de enkelte forvaltningsregionene, inklusiv avgrensning av prioritering av arealer til henholdsvis rovdyr og beitenæring. Videre er det flere forhold som kan ha betydning vurderinger knyttet til fordelingen av jerveynglinger i en region, slik som mulighet for oppnåelse av bestandsmål for jerv, hensyn til saueneæring, størrelsen på og antall reinbeitedistrikt i en region m.m.

KLD vurderer at en løsning her kan være å formulere en ambisjon om mest mulig jevn fordeling av jerveynglinger mellom ulike reinbeitedistrikt i den enkelte region. Føringeren må imidlertid gjelde innenfor rammen av bestandsmålet for jerv samt prinsippet om tydelig soneforvaltning. Det ble ikke oppnådd enighet om en slik løsning.

Tiltak 23: Redusere jervebestanden til måltall i løpet av vinteren i region 5, 6, 7 og 8.

Det er oppnådd enighet om tiltaket.

NRL og Sametinget vil at jervebestanden skal reduseres til måltallet i region 5 til 8.

KLD er enig i at forvaltningens målsetting er å forvalte rovviltbestandene i tråd med vedtatte bestandsmål. Selv om ambisjonen er klar er det samtidig nødvendig å påpeke at dette er en svært krevende oppgave som ikke kan forventes å lykkes i alle regioner hvert år. Det er også viktig å være klar over at situasjonen de senere år med en jervebestand over det regionale bestandsmålet i region 5 (Hedmark) har bakgrunn i jerveforekomst i områder uten skadepotensial på tamrein eller sau, og følgelig har sammenheng med juridiske vurderinger.

I gjennomsnitt de siste tre år er status for regionene 5, 6, 7 og 8 følgende:

Region	Regionalt bestandsmål	Antall ynglinger	Antall ynglinger etter hiuttak
5	5	14,3	12,7
6	10	14	12,3
7	10	10	9,3
8	10	12	10,3

Tiltak 24: Bruke og ta til etterretning de funn som er gjort i Idre-prosjektet om bjørn og tamrein samt Scandlynx.

Det er oppnådd enighet om tiltaket.

NRL og Sametinget mener kunnskap fra prosjektet om bjørn og tamrein i Idre, samt resultater fra forskningen i Scandlynx, skal tas i bruk i forvaltningen.

KLD viser til at best tilgjengelig kunnskap skal legges til grunn og ny kunnskap implementeres fortløpende i forvaltningen. Det omfatter også kunnskap fra forskningsprosjektet om bjørn og tamrein i Idre og kunnskap fra Scandlynx.

Tiltak 25: Avvikle soneforvaltningen

Det er ikke oppnådd enighet om tiltaket.

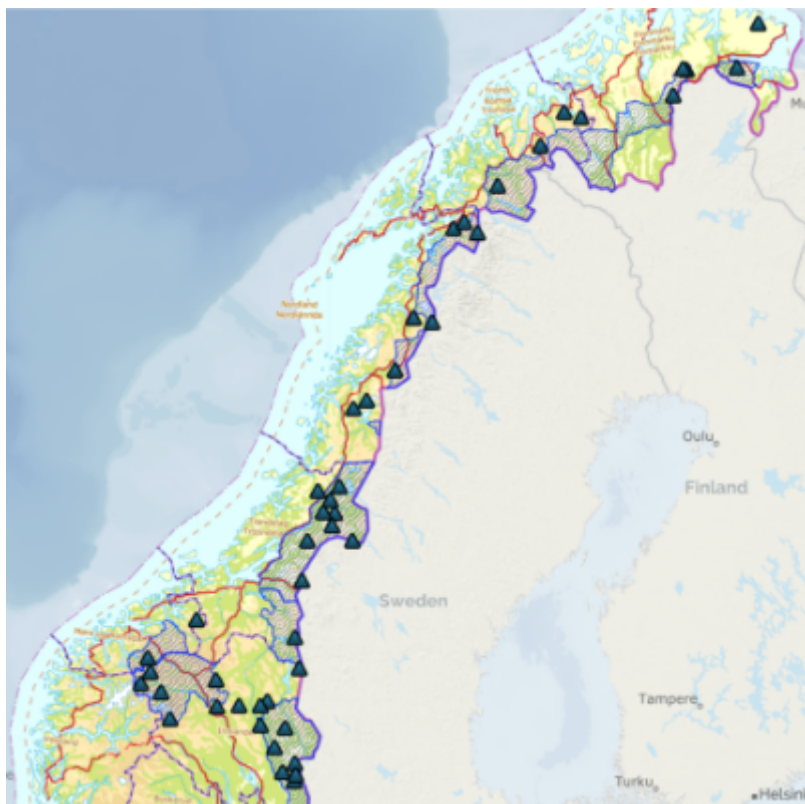
NRL finner soneforvaltningen meningsløs i forhold til reindrifta og ønsker forvaltningsprinsippet avviklet. NRL mener det er bedre med en forvaltning som tar utgangspunkt i antallet rovdyr og byrdefordeling mellom rovdyrregionene. NRL ønsker videre statistikk over antall ynglinger som blir registrert henholdsvis innenfor og utenfor gjeldende rovdyrsoner.

Sametinget mener det vil være av interesse med en større og helhetlig gjennomgang av rovviltpolitikken der også soneforvaltningen inkluderes.

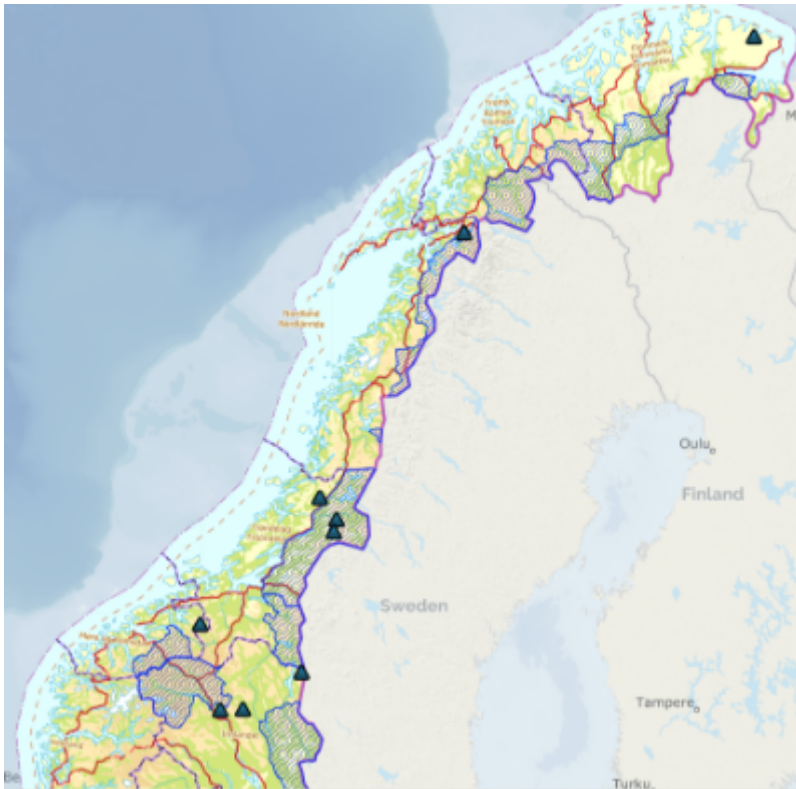
KLD viser til at prinsippet om tydelig soneforvaltning er sentralt i gjeldende politikk for best mulig oppnåelse av den todelte målsettingen om å ivareta både beitenæring og rovdyrbestander. Å gå bort fra prinsippet om soneforvaltning vil ikke være i tråd med gjeldende politikk fra Stortinget, noe som senest ble understreket 16. mai 2024 ved behandling av et representantforslag 90 S (2023-2024) om å øke bestandsmålene for ulv, jerv og gaupe. KLD ønsker ikke å gå videre med dette tiltaket på nåværende tidspunkt, men er åpen for at temaet soneforvaltning bør belyses dersom regjeringen beslutter å gå til Stortinget med en større sak om rovviltforvaltningen.

Når det gjelder statistikk over fordelingen av antall ynglinger henholdsvis innenfor og utenfor gjeldende rovdyrsoner har KLD ikke gjort en finmasket analyse av dette i forbindelse med konsultasjonene. Med grunnlag i data fra Rovbasen har KLD imidlertid laget en visuell fremstilling av registreringene siste år, noe som gir et godt bilde på situasjonen. Overordnet mener KLD dataene viser at soneforvaltningen i stort gjennomføres på en tydelig måte med hoveddelen av ynglingene i områder prioritert til den enkelte rovdyrart.

Figur 1a. Oversikt over totalt antall registrerte jerveynglinger (46 stk) registrert i 2024 (foreløpige tall per 6. juni). Blå skravering angir områder prioritert til jerv. Særlig i Nordland, men også noe videre nordover i region 8, er det noe avvik mellom yngling av jerv og områder prioritert til jerv.

Figur 1b. Gjennomførte hiuttak der tisper og/eller valper er avlivet i 2024. Tall per 6. juni.

Figur 2. Fordelingen av 444 DNA-prøver innsamlet i 2023 som ble kjønnsbestemt til hunnbjørn. Brun skravering angir områder prioritert til brunbjørn. Hunnbjørnene, og dermed også ynglingene, er i all hovedsak nært knyttet til de områder som er prioritert til bjørn.

Figur 3. Fordelingen av totalt 378 registrerte observasjoner av familiegrupper av gaupe i overvåkingsperioden 1. oktober 2023 – 28. februar 2024. Grønn skravering angir områder prioritert til gaupe. Med unntak av noen registreringer i region 3 (Oppland) og vest i Troms i region 8 (Troms og Finnmark) er alle registreringer innenfor områder prioritert til gaupe.

Figur 4. Fordelingen av etablerte ulverevir vinteren 2023-2024. Mørkere grønn angir ulvesona, og samtlige ynglinger av ulv er registrert innenfor ulvesona.

Tiltak 26: Kongeørn

Status: Det er oppnådd delvis enighet om tiltaket.

KLD mener det vil være nødvendig med mer forskning før det eventuelt kan vurderes endringer i forvaltningen av kongeørn. Dette kan ses i sammenheng med mer langsiktige tiltak (rovvilttiltak 1 i regjeringens tiltakspakke) der det ønskes nærmere situasjonsutredninger områdevis.

KLD viser til at det i dag er mulighet for skadefelling av særlig skadegjørende enkeltindivider av kongeørn. Det er imidlertid ikke hjemmel for felling av tilfeldige individer, eller for generell bestandsregulering av kongeørn. Dette skyldes at tilgjengelig kunnskap tilsier at felling av tilfeldige individer av kongeørn vil ha en svært usikker, og trolig liten tapsreducerende effekt. I tillegg innebærer rovviltforliket og bestandsmålet for kongeørn at det ikke skal skje en generell bestandsregulering. Dersom ny kunnskap viser andre sammenhenger mellom kongeørn og tamrein, eksempelvis i områder med store tap over tid, kan det gi grunnlag for andre vurderinger. I så fall må det komme frem ny kunnskap som bekrefter slike sammenhenger, og KLD mener videre undersøkelser av dette kan inngå som del av tiltak 1 i regjeringens tiltakspakke om å sammenstille kunnskap og gjennomføre utredninger i særlig utsatte områder. KLD viser ellers til at det over tid er arbeidet for å etablere et forskningsprosjekt i Troms/Finmark, men blant annet fordi reindriften ikke har ønsket å delta har prosjektet ikke latt seg realisere.

Sametinget mener det planlagte forskningsprosjektet ikke hadde nødvendig legitimitet i reindriften samt at det er forsket nok tidligere på denne problemstillingen. Tradisjonell erfaringsbasert kunnskap viser at det er store tap av tamrein til kongeørn og det vises til at det foreligger flere videoklipp som viser at kongeørn tar tamrein. Et eventuelt nytt prosjekt bør gis til samiske forskere, og det opprinnelige prosjektet til Norsk institutt for naturforskning (NINA) bør ikke gjennomføres. Sametinget er videre av det syn at fredningsvedtaket for kongeørn bør oppheves og at man nå må begynne å forvalte kongeørnbestanden.

NRL er av samme oppfatning om prosjektet som Sametinget. NRL tror videre at det vil være veldig begrenset hva som vil komme ut av ny kunnskap gjennom et slikt prosjekt og ser derfor ikke nytteverdien. NRL mener det raskt må skje endringer i kongeørnforvaltningen. Særlig peker NRL på at det må bli enklere å få tillatelser til skadefelling av kongeørn og at kravet om gjenkjenning av skadevoldende individ må liberaliseres. NRL mener bestandsregulering av kongeørnbestanden bør skje ved å ta dem på reiret eller ved åtejakt vinterstid.

NRL mener videre, når det gjelder forvaltning av ørn, at det må legges opp til en prosess med siktemål om en forvaltning av både kongeørn og havørn. Det argumenteres med at ørnebestanden er mettet. En mettet kongeørnbestand tilsier at det bør åpnes for sterkere regulering av ørnebestanden innenfor det samiske reinbeiteområdet. Det er uenighet om havørn tar reinkalv, eller om de jager vekk og overtar den drepte kalven fra

kongeørnen. Det er behov for mer kunnskap om hvordan havørn opererer i kalvings- og parringsområder. Her kan et seminar være hensiktsmessig, og hvor NRL kan være med å bidra i utarbeidelsen av program og valg av innledere.

KLD påpeker at det ikke er uenighet om at kongeørn kan ta tamrein. Dette erkjennes også gjennom at staten årlig utbetaler erstatninger for tap av tamrein til kongeørn. Det er imidlertid andre forhold knyttet til dette der det ikke er enighet, som blant annet forventet effekt av felling av tilfeldige kongeørnindivider. KLD mener uenighet om kunnskapen i seg selv bygger opp under et behov for videre kunnskapsinnhenting. Den juridiske vurderingen er at man med dagens kunnskap ikke kan forsvare en endring til mer liberal praksis med felling av tilfeldige kongeørnindivider. Når det gjelder Sametingets forslag om at samiske forskere bør innhente eventuell ny kunnskap påpeker KLD at det ikke var noen samiske miljøer som leverte tilbud ved utlysning av prosjektet. Sametinget er ikke enige i at dette skal brukes som argument. Det er ikke bevist hvorfor de samiske institusjoner ikke leverte tilbud. Dette kan ha endret seg i dag, og Sametinget er rimelig sikker på at samiske forskere vil ha interesse av å ta oppdraget.

KLD foreslår at tiltaket i første omgang følges opp ved å gjennomføre et seminar for gjennomgang av kunnskapsgrunnlaget og diskusjon om eventuell videre oppfølging i etterkant av seminaret. NRL og Sametinget er åpen for at man kan starte opp med et seminar. Sametinget stiller krav om at det blant forelesere også skal være samiske forskere representert.

Tiltak 27: Evaluering av tiltakene under rovvilttiltak 3 i tiltakspakka for reindrift og energi

Det er enighet om at det i etterkant skal gjennomføres en evaluering av hastetiltakene. KLD vil ta initiativ til en evalueringsrunde høsten/vinteren 2024-2025.

Sluttprotokollen er godkjent av:

- Sametinget v/Berit Marie Eira
- Norske Reindriftsamers Landsforbund v/Inge Even Danielsen
- Klima- og miljødepartementet v/Kjersti Bjørnstad